

mentorum facit; ut potentia non possit unquam prodire in actum, sicque non sit potentia ut proxime expedita ad peccatum.

Ad 2um. R. N. *Cons. Disparitas est.* Gratia et peccatum humanæ voluntati sunt accidentaliter, et ejus subsunt libertati, quæ ideo potentiam requirit ad illa; sed sanctitas Christi qua talis non est accidentaliter, sed substantialiter, intrinsece constitutiva, dignificativa, quæ excludit et potentiam et actum.

Ad 3um. R. *Disparitas est,* quia gratia non constituit suppositum; hinc non omnes actiones justæ sunt actiones gratiæ; ergo et a justis procedere potest actio gratiæ opposita; ejusque expulsiva. At Verbum essentialiter sanctum humanitatis in Christo suppositum constituit.

402. *Dico IV.* Nequidem in Christo peccati fomes fuit, sive actu primo, sive secundo; sed uterque in eo extinctus fuit. Pro quo

Observa. Nomine fomitis non intelligitur præcise appetitus sensitivi substantia, quia hæc etiam fuisset in statu innocentiae; sed fomes hic in actu primo, est appetitus ille ut dispositus proxime ad motus inordinatos, adversantes rationi: quibus videlicet illam prævenit, illi resistit, atque ad objecta illicita inclinat. Unde potentiæ appetitivæ superaddit carentiam subjectionis illius ad rationem, qua insignitus erat homo in statu innocentiae. In actu secundo autem, sunt actus ipsi sensualitatis, sive appetitus sensitivi actualis motus ad bona illicita, rationem antevertentes, vel prævenientes. Præterea fomes ille in homine ligari potest; item extinguere. *Ligari* tunc dicitur, quando Deus speciali ex providentia occasiones, objectaque removet omnia, e quibus secus orirentur hujusmodi inordinati motus. *Extingui* vero, quando, præsentibus etiam objectis, appetitus sic subordinatur rationi, ut non possit, nisi ex rationis imperio, prodire in actum, nec prodire ultra, quam ratio postulet. His positis

Prob. 1^a. p. Ex Synodo gen. V. Collat. 8. Can. 12. (Labb. t. 5. p. 375. B.) damnante eos, qui, cum Theodoro Mopsuesteno, Christum dicebant obnoxium fuisse passionibus concupiscentiæ, in iisque domandis profecisse. Idem SS. Patres tradunt. S. LEO M. epist. 35. ad Julianum c. 3. sub finem, ubi inquit, Christum nihil carnis suæ habuisse adversum; S. AGATHO epist. ad Constantinum imperatorem, lecta in Synodo gener. VI. Act. 4. (Labb. t. 6. p. 684.); S. AUGUSTINUS L. 2. de peccator. merit. cap. 29. n. 48.; S. JOANNES DAMASCENUS L. 3. de Fide c. 20. alique.

Prob. 2^a. p. Quia appetitus sensitivus, ut proxime dispositus, in hominibus effectus est peccati originalis; at hoc caruisse Christum, est fide certum. Deinde etiam fomes in actu primo aliquid inordinati et imperfecti continet. Ac demum appetitus in Christo impediatur a voluntate et perpetua rationis advertentia, ne inordinate moveri posset. Minus igitur adhuc fomes in actu secundo in Christo fuit; hic enim est motus actualis appetitus sensitivi ad objectum sensibile contrarium rationi, prævertens rationem, et inclinans ad peccatum: at talis in Christo esse prorsus non potuit; tum ob peculiarem Verbi assistentiam, cujus erat tales motus impedire; tum ob sanctitatem suam summam; tum ob despoticum voluntatis imperium in appetitum: quod Christum decebat multo magis, quam in statu innocentiae Adamum, vel Beatum in gloria.

Prob. 3^a. p. Nam sequitur hæc ex dictis; extinguere enim fomitem, est,

non posse illum prodire in actum, vel propter negationem concursus divini, vel propter perfectionem donorum gratiæ et habitus virtutum, aliasve qualitates infusas appetitum cohibentes; cum enim inclinatio illa appetitui essentialis non sit, sed accidentaliter, tolli potest, vel præpediri; sed passionibus Christi naturales per assistentiam Dei specialissimam, et auxilia efficacissima et plurima, quæ unio hypostatica exigebat, ita subjectæ erant rationi, ut nunquam, nisi ex ejus præscripto, se moverent.

ARTICULUS II.

AN, ET QUAM LIBERTATEM HABUERIT VOLUNTAS CHRISTI HUMANA, ETIAM AD ACTUS INÆQUALIS PERFECTIIONIS?

403. *Liberum* in genere aliud dicitur a servitute, aliud a coactione, aliud a necessitate. *Primum* est, quod alieno dominio subjectum non est, diciturque solet *libertas liberationis*, eaque triplex est; prima est liberatio a servitute qualicumque, et simpliciter appellatur libertas a servitute; altera est liberatio a peccato, et vocari subinde a Patribus solet libertas gratiæ; tertia est liberatio ab hujus vitæ miseriis, vocaturque libertas gloriæ, aut vitæ æternæ. *Secundum*, liberum a coactione dicitur vulgo *libertas a coactione*, et consistit in immunitate a violentia, dum quis non coactus vi, spontanee ac voluntarie operatur. Atque hoc sensu Deus se ipsum, et Beati Deum amat libere; deque hac libertate ait Aug. in Enchirid. *Voluntas aut voluntas non est, aut libera est.* *Tertium* est *libertas a necessitate*, sive *indifferentiæ*; estque sola proprie dicta libertas; ac definitur potestas proxime expedita operandi, vel non operandi; vel operandi aliter, aut etiam actum oppositum.

Libertatem solummodo a coactione admisit Jansenius, et ante eum nonnulli Doctores catholici, ut se difficultatibus expedirent in hac questione occurrentibus: si enim humana Christi voluntas impeccabilis; quomodo libera ad servanda præcepta? Aut si perfecte libera; quomodo impeccabilis? Ex aliis vero Doctoribus catholicis libertatem Christi ita nonnulli limitant, ut velint, Christum habuisse necessitatem saltem moralem ad optimum: ut ex actionibus bonis debuerit exercere optimam, non quidem semper optimam actionum possibilem; sed illarum, ad quas hic et nunc dispositionem habebat, ob actualem applicationem objecti, et concursum paratum.

404. *Dico I.* Humana Christi voluntas libertate privata non fuit. Est certum fidei dogma.

Prob. Is. 53. Oblatus est, quia ipse voluit. Joan. 10. 18. Christus ipse, *Nemo*, inquit, *tollit eam (animam) a me; sed ego pono eam a meipso: et potestatem habeo iterum sumendi eam.* Sed hæc, similiaque Christi libertatem sat clare demonstrant. Hanc veritatem docent quoque Patres et Concilia, dum definiunt: fuisse in Christo proprietates naturæ humanæ omnes, inter quas libertas est potissima. Et ratio evidenter ostendit. Nam Christus, ut definit Trident. Sess. 6. cap. 7., fuit meritoria causa nostræ justificationis et salutis; ad meritum vero necessaria est libertas. Neque obstat, quod

Christus peccare non potuerit; ut enim recte AUGUSTIN. I. de Prædestin. SS. cap. 15. n. 30. inquit: *Numquid... ideo in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat?* Illa igitur Christi libertas, etsi ad peccandum actu se non extenderet obunionem hypostaticam ac divinum suppositum, non ideo in ordine ad varios actus alios in ipso exulabat, aut minus expedita fuit.

405. *Dico II.* Voluntas Christi humana non tantum a coactione, sed et a necessitate perfecte libera fuit.

Prob. I. Auctoritate SCRIPTURÆ. Ad Hebr. 12. 2. ait de Christo Apostolus: *Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta;* ubi supponit Apostolus, potuisse Christum, si voluisset, crucem non sustinere. Unde in verba illa S. CHRYS. homil. 28. n. 2. *Erat ergo ei promptum, si voluisset, non venire ad crucem;* sed hoc libertatis indifferentiæ est. Hanc porro declaravit in eæ Christus, Joan. 10. ante cit.: *potestatem habeo,* etc. Nam, ut S. AUG. Tr. 119. in Joan. n. 6. explicat libertatem, qua Christus est mortuus: *Quis ita vestem ponit quando voluerit, sicut se carne exiit quando voluit? Quis ita cum voluerit abit, quomodo cum voluerit obiit?* Sed hæc perfectissima libertas fuit. Similiter Tr. 37. n. 9. in illud Joan. 8. v. 20. *nemo apprehendit eum: Quamdiu, ait, voluit, inter homines vixit; quando voluit, a carne discessit: hoc est potestatis, non necessitatis.*

406. *Prob. II.* In Christo statuenda est libertas ea, quæ necessaria est ad meritum; Christus enim juxta Trid. Sess. 6. cap. 7. justificationis nostræ est causa meritoria; at libertas necessaria ad meritum, non est tantum libertas a coactione, sed etiam a necessitate: sive libertas indifferentiæ, operandi, vel non. *Prob. min.* ex Trid. Sess. 6. cap. 5. et Can. 4. ubi libertatem ad meritum requisitam definit per potentiam indifferentem ad utrumlibet, sive per potentiam consentiendi, vel non consentiendi gratiæ excitanti. Et ex prop. 3^a. *Jansenii* damnata ab INNOCENTIO XI. *Ad merendum et demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas a necessitate; sed sufficit libertas a coactione.* Ex qua damnatione manifeste infertur, multo magis requiri libertatem indifferentiæ ad meritum in statu innocentiae, qui erat proprius humanitati Christi.

Adde rationem Concl. præc. datam: fuisse in Christo juxta Concilia et Patres naturam nostram cum omni perfectione naturali, nec impossibili cum fine incarnationis: atqui libertas a necessitate est perfectio, eaque naturæ nostræ connaturalis; cum semper detur in puro homine, ut ostenditur in Tract. de Actib. human. et insuper conducebat ad incarnationis finem; imo necessaria erat, ut Christus mereri posset; ergo.

407. *Obj. 1°.* S. TH. in 3um. Dist. 48. q. unica a. 2. ad 5. respondet, Christum non amisisse libertatem, aut rationem laudis, sive meriti in operationibus: quia non coacte, sed sponte tendebat in bonum. 2°. Qui scit, aliquid absolute futurum, tali modo, loco, tempore, etc. non potest efficaciter velle oppositum: atqui sciebat Christus actus suos ita futuros.

Ad 1um. R. Doctor Angelicus præmittit ibid. responsionem aliam, scilicet: *Liberum arbitrium Christi non erat determinatum ad unum secundum nu-*

merum; sed ad unum secundum genus, scilicet ad bonum; quia ad malum non potest; et hoc non excludit libertatem arbitrii: quia posse peccare, nec est libertas arbitrii; nec pars libertatis; eamque responsionem approbat q. 29. de Veritate a. 6. ad 1. et in 3. p. q. 18. a. 4. ad 3. quibus in locis eandem difficultatem solvit; cum igitur responsionis alterius, quæ objicitur, neutro loco, nec alibi meminerit; tacite eam revocasse, censendus est.

Ad 2um. R. D. M. Si sciat, illud ita futurum esse, independenter a sua libertate, atque ex mera determinatione aliena C. si sciat, sic futurum ex propriæ voluntatis determinatione libera N. At Christus sciebat actus suos ita futuros ex propria ac libera determinatione; igitur sciebat, possibile sibi esse oppositum suorum actuum, illudque proinde poterat velle efficaciter.

408. *Dico III.* Christus nec physice, nec moraliter necessitatus fuit ad optimum; sed libertatem habuit ad actus inæqualis perfectionis, ut potuerit, omissis perfectioribus, actus minus perfectos ponere.

Prob. RATIONE. 1°. *Negative.* Nullum afferri potest necessitatis hujus fundamentum; non enim eo necessitabat unio hypostatica, aut sanctitas infinita; cum nequidem hæc Deum necessitet ad optimum, ut fert communis Theologorum; ergo multo minus Christum: sicut enim actus Dei, sic et Christi non fiunt perfectiores ex majore perfectione objecti; quia jam aliunde infinite perfecti sunt. Nec visio beatifica; quia hæc non necessitabat ad actus viæ, nec statui merendi et libertati obfuit; at Christus viator erat, et comprehensor. Nec denique imperfectio aliqua ex electione actus minus boni in Christum redundans; imprimis enim electio majoris boni nusquam præcepta est; ex altera vero parte Christus actum minus perfectum eligens, non voluit minoritatem *formaliter*, vel carentiam majoris boni; sed directe duntaxat ferebatur in bonitatem objecti minus boni propriam.

2°. *Positive.* Nam 1. necessitas physica multum detrahit libertati Christi, quoad laudem et meritum; cum non sit magnopere laude dignum, ex duobus bonis æqualibus posse tantum eligere unum præ alio: at, ipsius rationis instinctu, laudem meretur; si, cum possis eligere minus perfectum, seligas, quod perfectius. 2. In electione minoris boni nulla est imperfectio moralis, sed minor duntaxat perfectio; ergo nec ulla cogebat necessitas *moralis*; imo si fuisset imperfectio, Christus non fuisset solum necessitatus moraliter, sed usque adeo physice: quia Christo impossibile fuit physice, admittere imperfectionem positivam, ac indecentiam moralem. 3. Christus erat vere liber ad moriendum pro homine, vel non; ut dictum Concl. 1^a: atqui hæc erat libertas ad actus inæqualis perfectionis; perfectior enim erat actus obedientiæ et acceptationis mortis pro salute hominis, quam actus oppositus illam renuens.

409. *Obj. I.* Christus est perfectissime amicus Dei: sed ad amicitiam talem spectat, eadem eodem modo velle et nolle; ergo Christus necessitabatur ad actus illos, qui Deo magis placebant: sed Deo magis placent actus perfectiores; ergo.

R. 1°. Quilibet Christi actus Deo infinite placebat ob dignitatem personæ operantis, conferentem operationi dignitatem et valorem infinitum; tametsi

inter actus Christi detur major, vel minor bonitas, sive ratione objecti, sive intensionis: et actus perfectior tantum ratione modi magis placeat.

R. 2°. *D. min.* Ad perfectam amicitiam spectat, eadem eodem modo velle, ac nolle, si conferant ad felicitatem, aut amici, aut propriam *C.* si non *N.* Aliud est de homine tantum viatore; hic enim eliciendo actum magis perfectum, se magis disponit ad felicitatem suam, Deumque magis laudandum in gloria.

410. *Obj. II.* Si Christus potuisset exercere actus minus perfectos; capax fuisset imperfectionis moralis: sed hoc adversatur infinitæ Christi sanctitati; ergo. *Prob. seq. M.* Imperfectio enim moralis est electio objecti minus perfecti propter se, præ magis perfecto.

R. *N. seq. M.* et *prob. D.* Imperfectio moralis est electio objecti minus perfecti, quando electio illa reddit subjectum minus dispositum ad finem suum ultimum *C.* si hoc non faciat *N.* At talis electio Christum non poterat ita reddere minus dispositum.

411. *Inst. 1.* Qui minus perfecte operatur, est reprehensibilis; ergo imperfectionis moralis reus.

R. *D. Ant.* Si ob minus perfectum operandi modum, redditur minus idoneus ad beatitudinem, vel hujus amittendæ se exponat periculo *C.* secus *N. Ant. et Cons.* Laudabilitas, vel reprehensibilitas; moralis perfectio, vel imperfectio considerantur juxta *D. Th.* in ordine ad finem ultimum. Unde sicut Deus non esset reprehensione dignus, si vel mundum plane non condidisset, vel non optimum; sic nec Christus, si poneret actum non optimum, quem posset.

Inst. 2. Si Christus non esset dignus reprehensione, eligendo actum minus perfectum; neque foret dignus laude et præmio, eligendo actum perfectiorem; proinde per actum obedientiæ non meruisset redemptionem: sicut Deus non est dignus præmio ponendo optimum: sed sequela hæc admitti non potest; ergo.

R. *N. seq.* Non est eadem ratio de reprehensione et demerito, quæ de laude et merito. Qui ponit opus honestum, est dignus laude; quamvis per illud non promoveatur ad felicitatem, ut in Deo patet; dignus etiam præmio est, si positum opus honestum obsequiosum sit præmianti, aut superiori; unde Deus ex operibus suis solum exigere potest laudem, non præmium; contra vero ex eorum omissione non foret reprehensione dignus; quia idcirco non redderetur ad felicitatem minus dispositus. Unde patet, quomodo Christus potuerit libere non obire mortem pro homine, citra ullam imperfectionem moralem strictè talem; licet enim tunc caruisset aliquo bono indebito, scilicet titulo Redemptoris; non tamen minus fuisset dispositus ad felicitatem suæ naturæ ac meritis consonam. Ex dictis fluit sequens

COROLLARIUM: Humana Christi voluntas non modo fuit libera libertate contrarietatis, sed etiam contradictionis; quia non solum fuit libera in eligendo hoc, vel illo bono: quod est, esse liberum libertate contrarietatis; sed etiam in eligendo, vel non eligendo uno, eodemque bono: quod est, esse liberum libertate contradictionis. Nec refert, quod humana Christi voluntas fuerit impeccabilis; nam ad meritum non requiritur li-

bertas ad bonum et malum; sed sufficit indifferentia ad hoc, vel illud bonum; vel ad bonum, et omissionem boni, ut observavimus supra n. 404. ex *S. Aug.* et docet Doctor Angelicus 3. p. q. 18. a. 4. ad 3.

ARTICULUS III.

AN CHRISTUS, ET QUALE HABUERIT PRÆCEPTUM OBEUNDI MORTEM?

412. *Nota.* Præceptum et mandatum non raro inter se differunt; in Scripturis tamen et apud Theologos passim sumuntur pro eodem; eadem enim voce græca in Scripturis præceptum innuitur, et mandatum. Differt præceptum a consilio, suasionem, adhortationem; hæc enim absque auctoritate fieri possunt, et ab inferiore, imo subdito; præceptum vero a superiore, habente auctoritatem et potestatem in eum, cui præcipit, oritur; estque voluntas superioris, qua auctoritative vult vel fieri, vel omitti aliquid a subdito.

Præceptum *rigorosum*, juxta *SUAREZ* Disp. 43. aliosque, dicitur, quod voluntati subditi necessitatem moralem imponit, rem præceptam faciendi. Sic enim hic dicitur necessitas moralis, sicut alias impossibile dici solet, quod inhonestum est, ac quod honeste facere non possumus. *Non rigorosum* est, quod talem necessitatem non imponit, ut stante præcepto, possit imperatum opus omitti: ita præcepti non rigorosi nomine venit simplex significatio voluntatis suæ, facta a superiore, et a subdito cognita.

Præceptum rigorosum aliud est *absolutum*, cujus vis et obligatio a voluntate subditi amoveri non potest; quod oriri potest vel ex natura præcepti, ut si est naturale; vel ex voluntate superioris, vi cujus nec relinquit subdito libertatem illud acceptandi, vel non; nec petendi dispensationem. *Conditionatum* aliud, vel, ut rectius loquar, *non absolutum omni modo* est, quando superior relinquit libertatem subdito acceptandi præceptum, vel non, dum datur; vel postea petendi, et impetrandi revocationem illius, aut dispensationem.

Quæritur nunc: *An, et quale præceptum fuerit, quod dicitur habuisse Christus, obeundi mortem?*

Ratio dubitandi est, quia Christus perfecta libertate mortuus est, ut omnes consentiunt; mors enim ejus meritoria fuit: sed cum etiam dicatur habuisse præceptum moriendi, videtur, cum præcepto libertas conciliari non posse; quia præceptum inducens necessitatem moralem Christus transgredi non poterat. Pro quo nodo dissolvendo scire interest, varias Doctorum sententias.

1^a. Est *THOMISTARUM*, qui, uti prædeterminationem physicam, ita hoc præceptum, quod strictum et rigorosum dicunt, connectunt metaphysice cum actu obediendi libero; licet a Christi anima sit inimpedibile. Verum hæc sententia ex iisdem impugnatur principiis, quibus prædeterminatio physica.

2^a. *MOLINÆ, TANNERI*, et aliorum est, qui libertatem cum rigore præcepti exponunt per principia proxima, vel auxilia indifferentia ad observationem præcepti concessa, de se repudiabilia; tamen prævisa ut efficacia. At in hoc